

И з в е ш т а ј

Прва работилница за одговорност, ефективност и транспарентност во судството Хотел Метропол, Охрид 1-2.7.2019

Работилницата беше наменета за судиите и судските службеници од основните судови од подрачје на Апелациониот суд Битола, како и од самиот апелационен суд.

Во остварување на целите на проектот за постигнување подобри резултати и зајакнување на капацитетот на судските професионалци теми кои беа разработени на работилницата согласно со дефинираната методологија беа:

- Статусот на судиите (принципи и пракса) според меѓународните и домашните правни рамки
- Транспарентноста на судството, градењето на интегритетот на судиите и АКМИС – функционалност на системот за автоматска распределба на предметите
- Ресурсите во судството како предуслов за ефективна правда
- Справување со стресот во секојдневието и професијата, организација на работа и управување со времето
- Управување со предмети во функција на интероперабилност
- Дисциплинската наспроти етичката одговорност на судиите како сегменти на отпочнатиот процес на реформи на судскиот систем
- Ефикасна интерна и екстерна комуникација на судовите.

По основ на темите се разви плодна дискусија од учесниците од којашто произлегоа повеќе заклучоци, помеѓу кои:

1. Судската администрација е запоставена долги години и воопшто не се води сметка за нејзините состојби, потреби и предуслови за таа да може да одговори на законските обврски што ги има;
2. Ресурсите во судството се недоволни и во организациска и во материјална и во персонална смисла. Недостасува доволно стручен кадар, постор, ИТ опрема со што се влијае и врз ефективноста и врз квалитетот на правораздавањето;
3. Неопходна е подобра соработка со адвокатите, а комуникацијата со нив може да се оствари само ако лиценцата на адвокатот биде поврзана со неговата обврска да има отворено електронско сандаче за прием на писмената од судот;
4. Порано во законите за судовите имаше одредби во однос на стручните соработници во судовите, а сега тие се препознатливи во Законот за судовите и наместо кон судиите, нормативно гледано, инклинираат кон стручно административните вработени во судовите;
5. Богата и плодна дискусија се разви околу состојбата со судскиот буџет којшто не е независен, не се имплементира законот и судовите не ги добиваат потребните средства, а за вработувањата се директно зависни од Министерството за финансии, со што еклатантно извршната власт врши влијание врз судството;
6. Потребно е Судскиот буџетски совет да се врати во Врховниот суд на РСМ, а не да остане во ССРСМ со оглед дека на овој начин органот што бира, оценува, унапредува и разрешува судии едновременно одлучува и за финансиските средства со што е еклатантна кумулацијата на функции и ризици за влијанија;
7. Неопходно е зајакнување на стручната служба во Судскиот буџетски совет;
8. Во однос на ИТ опремата се наведе дека е неопходно одвреме-навреме набавување нова ИТ опрема којашто ќе одговори на потребите на секојдневното работење и успешното користење на АКМИСОТ;
9. Особено е важно движењето на предметите од основен во апелационен суд, поради фактот што минува многу време;
10. Во однос на термините што ги користи Предлог законот за управување со движењето на предметите беше укажано дека наместо непристрасен треба да се користи термин природен судија, бидејќи од секој судија се очекува да биде непристрасен, а важно е тој да биде избран според АКМИС;
11. Се разви дискусија и околу предлогот за измена на ЗКП во однос на можното прифаќање нов основ за жалба кога во предметот постапувал судија што не е избран согласно АКМИСОТ и тоа во смисла на постапувањето на дежурен судија, во случај на иземање на судијата како и потребата за надградба на АКМИСОТ;
12. Во однос на интероперабилноста дискусијата покажа дека е потребно судовите да се поврзат преку АКМИС прво помеѓу себе, па со повисоките судови и со ВСРСМ, а потоа и со други државни органи со што ќе се олесни комуникацијата и првораздавањето;
13. Анализата на податоците содржани во последниот извештај на СЕРЕЈ од 2018 година (со податоци за 2016 година) во однос на судската администрација беше наведено дека

зголемувањето на буџетот за судството се должи на вработување лица во администрацијата во судовите без водење сметка за критериумите за работното место, ангажирање на лица коишто во дел и воопшто не се појавувале на работа и сл.

II. На учесниците по секое предавање им беше поделен анкетен лист којшто се пополнуваше анонимно.

Во однос на **интероперабилноста** изнесени се следниве ставови:

14. Електронското поврзување треба да се оствари со: УЈП, МВР, Агенција за катастар, затворите, НБРМ, Интерпол, ЦСР, ОЈО, Јавно правобранителство, Министерство за правда, Агенција за вработување, АКРСМ, Службен весник на РСМ, Агенција за управување со конфискуван имот, Централен регистар, ФЗО, Нотари, Извршители и Служба за водење матични книги.
15. Поврзаноста е пожелно да опфаќа и емаил комуникација и размена на документи со електронски потпис и докази по електронски пат
16. Сите учесници се согласни дека за остварување на интероперабилноста неопходни се соодветни измени во процесните закони.

Во однос на **ресурсите во судовите** учесниците имаа можност да даваат оценки на определени индикатори преземени од областа ефективност содржани во Матрицата за оцена на перформансите во судовите (ЦПИА, Прв национален извештај од Матрицата, 2019). Од оцените што ги дадоа учесниците добиени се следниве резултати:

ИНДИКАТОР	СРЕДНА ОЦЕНА
СУДОВИТЕ ИМААТ ДОВОЛНО СУДСКИ СЛУЖБЕНИЦИ ЗА ДА ГИ ИЗВРШУВААТ СВОИТЕ АКТИВНОСТИ	2,33
СУДОВИТЕ ИМААТ СООДВЕТЕН ПЕРСОНАЛ ЗА ВРШЕЊЕ ДОКУМЕНТИРАЊЕ И ПРАВНО ИСТРАЖУВАЊЕ	2
ОДНОСОТ, ПРОФЕСИОНАЛНОСТА И СТРУЧНОСТА НА СУДСКАТА СЛУЖБА Е НА ЗАДОВОЛИТЕЛНО НИВО	3
АВТОМАТИЗИРАНИОТ ИНФОРМАЦИОНЕН СИСТЕМ ЗА УПРАВУВАЊЕ СО СУДСКИ ПРЕДМЕТИ (АКМИС) ГИ РАСПРЕДЕЛУВА ПРЕДМЕТИТЕ БЕЗ НАДВОРЕШНИ ВМЕШУВАЊА	3,88
УСЛОВИТЕ ВО СУДОТ, ПРИСТАПОТ И СУДНИЦИТЕ СЕ СООДВЕТНИ И ЗАДОВОЛИТЕЛНИ	3,58
СУДОВИТЕ РАБОТАТ СО ДОВОЛЕН БРОЈ НА КОМПЈУТЕРИ И ОСТАНАТА ОПРЕМА	3,04
ИНФОРМАТИЧКАТА ИНФРАСТРУКТУРА (ЕЛЕКТРОНСКА АРХИВА, СИСТЕМ ЗА УПРАВУВАЊЕ СО ПОДАТОЦИ, ИНТРАНЕТ) Е СООДВЕТНА, БРЗА, СИГУРНА И ЛЕСНО ДОСТАПНА	2,88

Во однос на дадените коментари поврзани со индикаторите од учесниците на работилницата може да се издвојат следниве:

- Недостасуваат стручни соработници, па еден стручен соработник работи со двајца судии,
- Има многу службеници со договор за дело што треба да бидат вработени,
- При вработувањето не се води доволно сметка лицата да имаат соодветно образование,
- Потрени се нови вработувања заради поголема ефективност во работењето,
- Има можности за надворешни вмешувања при распределба на предметите,
- Нема опрема за видео и аудио запис,
- Потребно е да се подобри ИТ опремата и да се набават нови компјутери.

На работилницата, во рамките на темата Справување со стресот во секојдневието и професијата, организација на работата и управување со времето, учесниците беа запознаени со поимот за стрес, видовите на стрес, физичкиот и емоционалниот стрес и како тој делува врз физичкото и психичкото здравје, со посебен акцент на стресот во судската професија. Понатаму за стресот и хомеостазата и добрите практики за препознавање, справување и ослободување, за изворите на професионалниот стрес, најчестите ситуации кои доведуваат до таква состојба, за планирање и управување со времето, методите за планирање на личниот менаџмент и водењето на матрица за личниот менаџмент. Во текот на обуката беа дадени неколку техники за ослободување од негативниот стрес, а беа направени и практични вежби и задачи за одредување на скалата на стрес во приватниот и професионалниот живот како и тест за успешно организирање и управување на времето.

Успешно извршување на работата на судиите и судските службеници е директно поврзана со нивната способност за реакција во стресни ситуации и нивната способност вешто да комуницираат во услови на стрес., но и добро да ја организираат и планираат својата работа со поставување приоритети и контролирање односно следење на работата во водењето и завршувањето на судските предмети. Односно подготвување на судењата, водење сметка за економичноста во постапките, следење на работата на судските соработници и судските административни службеници во движењето на предметите.

Освен презентација, во обуката со примери и свои коментари на стресни животни и професионални ситуации активно се вклучуваа и учесниците на обуката. Учесниците ја пофалија темата која е повеќе од потребна во современиот начин на живеење и извршување на работите под притисок, за потребата од создавање и придонесување кон унапредувањето на работната атмосфера и избегнување на состојби и ситуации на стресно однесување. Главно дискусијата беше насочена како во време кога сме под постојан притисок и борба за чиста егзистенција можеме да делуваме на намалувањето на стресот. Како работите кои не обременуваат во секојдневното работење влијаат на меѓусебните релации помеѓу вработените, како да се менаџира времето со цел успешно извршување на планираните професионални и лични обврски и активности. Учесниците ги пофалија спроведените вежби и тестови од практичниот дел на обуката кои би влијаеле позитивно, на согледување на состојбите и подобрување на работната атмосфера и поуспешно извршување на работните задачи во судовите.

Се повеќе станува транспарентна потребата и важноста од креирање на здрава работна средина, за што е потребно е и во овие државни органи да бидат внесени техники и бидат создадени услови да судиите и судските службеници во текот на работното време можат да го намалат нивото на стрес. Новите истражувања покажуваат дека отварањето на вежбални во склоп

Заедничка заложба
за подобри достигнувања
во судството

на институциите, одржувањето на вежби допринесуваат за големо намалување на нивото на стрес кај вработените, а со тоа тие се попродуктивни и работната средина е пријатна.

Изготвено од:

Наташа Габер – Дамјановска, Директорка на АСЈО на РСМ

Лазар Нанев, Судија во ОС Кавадарци и универзитетски професор на УГД

Проф. д-р Гордана Лажетиќ, Универзитетска професорка на УКИ

Лидија Таневска Јадровска, Шеф на кабинетот на Претседателот на Врховен суд на РСМ